

IVAN MAŽURANIĆ

(1814.- 1890.)

Ivan Mažuranić, pjesnik, jezikoslovac, političar i prvi ban-pučanin. Rođen je u Novom Vinodolskom u kojem je završio osnovnu školu. Gimnaziju pohađa u Rijeci, studira filozofiju u Zagrebu i Ugarskoj te diplomira pravo u Zagrebu 1838. godine. God. 1841. oženio se Aleksandrom Demeter.

Prve objavljene stihove napisao je na mađarskom jeziku. Oduševljen idejama ilirskoga pokreta, 1834. odaziva se na proglas Ljudevita Gaja za *Novine Horvatzke* i književni prilog *Danitzu*. Godine 1844. objavljena je njegova dopuna 14. i 15. pjevanja Gundulićeva *Osmana*, a 1846. tiskano je njegovo remek-djelo, spjev *Smrt Smail-age Čengića* u almanahu *Iskra*. Ivan Mažuranić napisao je i proglas kojim ban Josip Jelačić 1848. ukida kmetstvo.

Od 1861. do 1865. Mažuranić je bio dvorski kancelar u Beču, a od 1871. do 1873. predsjednik Hrvatskog sabora te od 1873. do 1880. hrvatski ban. Za svog banovanja uvodi opću obvezu školovanja, otvara zagrebačko sveučilište, utemeljuje Zemaljsko kulturno i zdravstveno vijeće, donosi zakon o slobodi tiska i okupljanja, zakon o slobodi izbora, odjeljuje političku upravu od sudstva te ukida tlaku. Tako je uredio Hrvatsku po uzoru na moderne europske zemlje. Mažuranić umire u Zagrebu, a pokopan je u arkadama na zagrebačkom groblju Mirogoj uz ostale istaknute ilirce.

Brojne ulice, trgovi i škole diljem Lijepe Naše nose njegovo ime, a njegov lik nalazi se na novčanici od 100 kuna, na poštanskoj marki, ali i na medaljama K. A. Radovanija, V. Herljevića, Ž. Janeša i dr.

Jedan dio njegove ostavštine pohranjen je u spomeničkoj Knjižnici i zbirci Mažuranić-Brić-Ružić u Rijeci, drugi dio čuva se u Hrvatskome povijesnom muzeju u Zagrebu, Narodnom muzeju i galeriji u Novom Vinodolskom, karlovačkom Gradskom muzeju te dio u Zagrebu, kod autora ovog teksta.

Teodoro Darko Mažuranić
prapraunuk bana Mažuranića

